

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการรับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-payment) ของพ่อค้าแม่ค้าในตลาดสด
บ้านห้วย อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

Factors affecting E-payment acceptance by merchants at Ban Huay Fresh Market,
Mueng Dstrict, Udonthani

กษมา ณ นครพนม¹ และ โชคชัย เดชรอด¹

¹หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการเงิน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ลักษณะทั่วไปของพ่อค้าแม่ค้าในตลาดสดบ้านห้วย อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี (2) ความรู้ความเข้าใจการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ของพ่อค้าแม่ค้าในตลาดสดบ้านห้วยอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี (3) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการรับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ของพ่อค้าแม่ค้าในตลาดสดบ้านห้วย อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ประชากรคือพ่อค้าแม่ค้าในตลาดสดบ้านห้วย อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 109 คน กำหนดขนาดตัวอย่างจำนวน 85 คนตามสูตร Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 สุ่มตัวอย่างแบบง่าย วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และสถิติทดสอบไคสแควร์

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง ร้อยละ 71.6 มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 47 ปี สถานภาพสมรสแล้ว ร้อยละ 45 มีการศึกษาในระดับ ปวส./อนุปริญญา ร้อยละ 48.6 ชายผักสด ร้อยละ 12.8 รายได้ต่อปีเฉลี่ย 315,688 บาท กลุ่มตัวอย่างรับรู้ข้อมูลข่าวสารการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์จากบุคลากรของธนาคารสูงสุด ร้อยละ 37.9 กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 65.10 มีความรู้ความเข้าใจต่ำ ร้อยละ 34.90 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการรับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ อายุและความรู้ความเข้าใจในการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

คำสำคัญ: การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์, พ่อค้าแม่ค้าตลาดสดบ้านห้วย

Abstract

The purposes of this research were (1) to study the general characteristics of merchants at Ban Huay fresh market (2) to study the knowledge and understanding of E-payment of merchants in the market (3) to study the factors affecting E-payment acceptance of merchants at the market. The research instrument was questionnaire. The sample consisted of 85 merchants at Ban Huay fresh market. The sample was selected by the simple random sampling method. The data was analyzed by average, standard deviation, maximum, minimum and Chi-square test.

The research results showed that the sample was 71.6 percent female and the average age was 47 years, 45 percent were married. 48.6 percent had an education level of high vocational certificate/diploma. 12.8 percent sold fresh vegetables. The average annual income was 315,688 baht. 37.9

percent of the sample acknowledged E-payment information from bank officers. 65.10 percent of the sample had a high level of knowledge and understanding about E-payment while 34.9 percent had a low level of knowledge and understanding. The statistically significant factor affecting the E-payment acceptance at 0.05 was comprehension of E-payment.

Keywords: E-payment, Merchant Ban Huay fresh market.

บทนำ

การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-payment) เป็นแผนยุทธศาสตร์ของภาครัฐที่มีจุดเริ่มต้นในช่วงปี 2558 ตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 (ไทยคู่ฟ้า,2560) เพื่อก้าวสู่สังคมไร้เงินสดเต็มรูปแบบ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์อันเป็นกระบวนการชำระเงินระหว่างผู้จ่าย/ผู้โอนเงินไปยังผู้รับเงินที่เกิดขึ้นผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับคนในยุคปัจจุบัน

อย่างไรก็ตามการใช้ระบบการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ของคนไทยทั่วประเทศยังจำกัดอยู่ในบางกลุ่ม ประชาชนอีกจำนวนมากยังเข้าไม่ถึงระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะพ่อค้าแม่ค้า ซึ่งหากใช้ระบบการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์สามารถเพิ่มยอดขายได้ แต่พ่อค้าแม่ค้าจำนวนมากยังเข้าไม่ถึงระบบดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความรู้ความเข้าใจในการรับชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการรับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ของพ่อค้าแม่ค้าในตลาดสดบ้านห้วย อันเป็นตลาดสดที่เปิดตลอด 24 ชั่วโมง มาานหลายปี ผ่านการรับรองมาตรฐานร้านค้าซื้อระดับ 3 ดาว (เทศบาลนครอุดรธานี,2565) และเป็นตลาดสุดท้ายก่อนออกจากเทศบาลนครอุดรธานีไปยังจังหวัดหนองคายและประเทศเพื่อนบ้าน นักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้านจึงนิยมแวะซื้อสินค้าต่างๆก่อนเดินทางกลับประเทศตัวเอง ผลการวิจัยครั้งนี้ นำมาพัฒนาระบบการรับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้พ่อค้าแม่ค้าในตลาดสดบ้านห้วยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปของพ่อค้าแม่ค้าในตลาดสดบ้านห้วย อ.เมือง จ.อุดรธานี
2. เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจในการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ของพ่อค้าแม่ค้าในตลาดสดบ้านห้วย อ.เมือง จ.อุดรธานี
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการรับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ของพ่อค้าแม่ค้าในตลาดสดบ้านห้วย อ.เมือง จ.อุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ได้แก่ พ่อค้าแม่ค้าตลาดสดบ้านห้วย อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ในปี พ.ศ.2565 จำนวน 109 คน (บุญธรรม ปากัลย์, 2565) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ จำนวน 85 คน ซึ่งกำหนดขนาดตัวอย่างโดยYamane(1968) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 โดยสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 5 ส่วนได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ ลักษณะสินค้าที่ขาย เป็นคำถามแบบให้เลือกตอบ 5 ข้อคำถาม แบบเติมคำ 1 ข้อคำถาม ส่วนที่ 2 ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจในการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-payment) เป็นคำถามแบบให้เลือกตอบ

ทั้ง 6 ข้อคำถาม ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นต่อการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-payment) เป็นคำถามประเมินค่า 5 ระดับ 8 ข้อคำถาม ส่วนที่ 4 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้าน e-payment เป็นคำถามแบบให้เลือกตอบ 1 ข้อคำถาม ส่วนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับระบบการรับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นคำถามให้เลือกตอบ 2 ข้อคำถาม

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้วิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของพ่อค้าแม่ค้าในตลาดสดบ้านห้วย อำเภอมือเมือง จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส รายได้และลักษณะสินค้าที่ขาย ความรู้ความเข้าใจการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ความคิดเห็นต่อการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้าน e-payment และข้อมูลเกี่ยวกับระบบการรับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ของพ่อค้าแม่ค้าในตลาดสดบ้านห้วย อำเภอมือเมือง จังหวัดอุดรธานี

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมานเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามในสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ดังนี้

การทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้สถิติไคสแควร์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างระหว่างค่าเฉลี่ย ของกลุ่มประชากรศาสตร์ 2 กลุ่มที่เป็นอิสระจากกันที่ระดับนัยยะสำคัญทางสถิติ 0.05 ใช้ในการวิเคราะห์ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ลักษณะสินค้าที่ขาย ความรู้ความเข้าใจการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ความคิดเห็นต่อการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้าน e-payment ของพ่อค้าแม่ค้าในตลาดสดบ้านห้วยกับวิธีการรับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

ผลการวิจัย

1) พ่อค้าแม่ค้าในตลาดสดบ้านห้วย อำเภอมือเมือง จังหวัดอุดรธานี เป็นเพศหญิง ร้อยละ 71.6 อายุเฉลี่ย 47 ปี (S.D.=9.92) มีการศึกษาในระดับการศึกษา ปวส./อนุปริญญาสูงสุด ร้อยละ 48.6

2) ผลวิจัยพบว่าพ่อค้าแม่ค้าในตลาดสดบ้านห้วย อำเภอมือเมือง จังหวัดอุดรธานี มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ เฉลี่ย 3.80 (S.D.= 0.09) เมื่อทำการจัดกลุ่มใหม่เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในระดับสูงได้คะแนนเกินร้อยละห้าสิบของคะแนนรวม (4 - 6 คะแนน) ร้อยละ 65.10 และกลุ่มที่มีความรู้ความเข้าใจในระดับต่ำได้คะแนนไม่เกินร้อยละห้าสิบของคะแนนรวม (0 - 3 คะแนน) ร้อยละ 34.90

3) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการปัจจัยการรับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ของพ่อค้าแม่ค้าในตลาดสดบ้านห้วย อำเภอมือเมือง จังหวัดอุดรธานี มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ อายุและความรู้ความเข้าใจในการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

สรุปผลและอภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า การรับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ของพ่อค้าแม่ค้าในตลาดสดบ้านห้วย อำเภอมือเมือง จังหวัดอุดรธานี มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ อายุและความรู้ความเข้าใจในการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (ตารางที่ 1 และ ตารางที่ 2)

ตารางที่ 1 ร้อยละความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างระหว่างอายุกับการรับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

อายุ (ปี)	มีวิธีการรับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์จากการขายสินค้า		
	รับ	ไม่รับ	รวม
24 – 34 ปี	100	0	100
35 – 45 ปี	97.2	2.8	100
46 – 56 ปี	97.4	2.6	100
57 – 65 ปี	81.8	18.2	100

Pearson Chi-Square = 8.65, df 3, Sig. = 0.03

พ่อค้าแม่ค้าที่มีอายุน้อย (24 – 34 ปี) มีการรับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เพราะคนหนุ่มสาวเกิดมาในยุคดิจิทัลที่คุ้นชินกับระบบออนไลน์เป็นอย่างดี ต่างจากคนอายุมาก (57–65) ที่ไม่คุ้นชินกับระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์หากไม่ได้รับการฝึกฝนอบรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิวัฒน์ ชันธเชตต์และสิงหะ ฉวีสุข(2562) ที่พบว่าบุคคลกลุ่มอายุ 21 – 30 ปี มีการยอมรับระบบการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์มากกว่ากลุ่มที่มีอายุ 31-45 ปีและสอดคล้องกับงานของจรัมมาส ชัยธีรสกุลและณัช กุฬิสร (2555) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตที่พบว่า กลุ่มอายุ 21 – 31 มีความถี่ในการใช้งานพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มากกว่ากลุ่มที่มีอายุมากกว่า

ตารางที่ 2 ร้อยละความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างระหว่างความรู้ความเข้าใจกับการรับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

ระดับความรู้ความเข้าใจ	มีวิธีการรับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์จากการขายสินค้า		
	รับ	ไม่รับ	รวม
ระดับต่ำ	84.2	15.8	100
ระดับสูง	100	0	100

Pearson Chi-Square = 11.86, df 2, Sig. = 0.00

พ่อค้าแม่ค้าที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์จะมีระบบการรับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ่อค้าแม่ค้าที่มีความรู้ความเข้าใจในระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ในระดับความรู้ต่ำจะไม่มีการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

เนื่องจากเป็นไปตามทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom etad (1956) ที่ได้แบ่งความรู้ด้านพุทธิสัย (Cognitive Domain) ไว้ 6 ระดับ ในส่วนของความรู้ระดับที่ 2 คือ ความรู้ความเข้าใจ (comprehension) หมายถึง ความสามารถในการจับใจความสำคัญและแสดงออกมาในรูปแบบการแปลความ ขยายความ และการทำในสิ่งนั้นๆ ได้ ดังนั้นการมีความรู้ความเข้าใจในระบบการรับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ จึงทำให้พ่อค้าแม่ค้าในตลาดสดบ้านห้วยมีระบบการรับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสอดคล้องกับคัทลียา สุภาสาย (2561) ที่พบว่า ความรู้ความเข้าใจในการจัดการทางการเงิน ส่งผลต่อการมีพฤติกรรมจัดการทางการเงินอิเล็กทรอนิกส์ส่วนบุคคล ของพ่อค้าแม่ค้าในตลาดสดเทศบาล 1 นครอุดรธานี และยังสอดคล้อง

กับงานของ สัญชัย อุปะเตีย (2553) พบว่า ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการชำระเงินผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ระดับตัวแปรด้านอายุและด้านความรู้ความเข้าใจในการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ มีผลต่อการรับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้น เทศบาลนครอุดรธานี ธนาคารพาณิชย์ และมหาวิทยาลัยในท้องถิ่น ควรจัดอบรม ให้ความรู้ความเข้าใจแก่พ่อค้าแม่ค้า เพื่อเข้าสู่ระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิจัยการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบการให้ครอบคลุมทั่วประเทศ เพื่อให้ประเทศไทยเข้าสู่สังคมไร้เงินสด ตามนโยบายรัฐบาล

เอกสารอ้างอิง

- คัทลียา สุภาสาย. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการทางการเงินส่วนบุคคลของพ่อค้าแม่ค้าตลาดสดเทศบาล. การประชุมวิชาการระดับชาติ เทคโนโลยีภาคใต้วิจัย ครั้งที่ 8, หน้า 112-116. อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- จรัมมาส ชัยธิรสกุลและณัฏษ์ กุณิสสร.(2555).ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ต. วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทรวิโรฒ,4(1),18-34
- เทศบาลนครอุดรธานี. (2565). ทะเบียนตลาดประเภทที่1. สืบค้นเมื่อ 26 พฤศจิกายน 2565, จาก www.udoncity.go.th
- ไทยคู่ฟ้า. (2560). Thailand 4.0 ขับเคลื่อนอนาคตสู่ความ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2565, จาก <http://www.thaigov.go.th>
- บุญธรรม ปาละกัลย์. (2565). ผู้จัดการตลาดสดบ้านห้วย [บทสัมภาษณ์].
- วิวัฒน์ ชันธเขตต์และสิงหะ ณวิสุข. (2562). การยอมรับระบบการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ของกลุ่มคนวัยทำงานในเขตภาคกลางประเทศไทย. วารสารการบริหารและการจัดการ, 9(1), 154-164.
- สัญชัย อุปะเตีย. (2553). ปัจจัยด้านการรับรู้เกี่ยวกับระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้ บริการชำระเงินผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของประชาชนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร, วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- Bloom, S.B., et al. (1956). Taxnomy of Educationo bjectives. New Yok :Devid Mc Company.
- Yamame, T. (1967). Statistics: An introductory Analysis. New Yok :Harper&Roe.